

Drodzy uczniowie, mam nadzieję, że poniższe wskazówki wykorzystacie przy interpretacji utworów lirycznych podczas zdalnej nauki. Na stronie szkoły zamieszczę wykaz utworów lirycznych (dla poszczególnych klas), które możecie wykorzystać kształcąc umiejętność interpretacji tekstu lirycznego.

Pozdrawiam Julita Furczyńska

WSKAZÓWKI DO INTERPRETACJI UTWORU LIRYCZNEGO

- ➡ Przeczytaj uważnie polecenie i podkreśl w nim czasowniki operacyjne, np. *zinterpretuj, postaw tezę, uzasadnij*;
- ➡ Określ poruszony w wierszu problem; wskazanie problemu zadecyduje o Twojej dalszej pracy;
- ➡ Sformułuj koncepcję interpretacyjną zgodną z odczytaniem tekstu lirycznego- postaw **tezę** interpretacyjną (lub **hipotezę**);

*** buduj swoją wypowiedź według jednego ze schematów:

*teza- argumenty-potwierdzenie tezy

*hipoteza-argumenty-teza właściwa

- ➡ Zwróć uwagę na tytuł utworu; jest on zazwyczaj istotną wskazówką do dalszej interpretacji tekstu;
- ➡ **KTO WYSTĘPUJE W TEKŚCIE LIRYCZNYM?**

***Podmiot liryczny** - osoba mówiąca w wierszu („ja” **liryczne**); jego obecność wyraża się w warstwie językowej; może uzewnętrzniać swoje przeżycia, przedstawiać świat wewnętrzny, najczęściej w formie monologu o charakterze wyznania (**liryka bezpośrednia**) lub chować się za opis - wówczas jego doznania poznajemy przez konstrukcję świata przedstawionego (**liryka pośrednia**).

Podmiot liryczny może mieć cechy autora (**jest jego alter ego**) lub wyrażnie się od niego różnić. Gdy osoba mówiąca jest konkretną postacią, ale jej słowa można przypisać autorowi, wówczas mówimy o **lirycie maski**. Natomiast w sytuacji, gdy podmiot liryczny nie może być identyfikowany z autorem, mówimy o **lirycie roli**.

Podmiot liryczny może być indywidualny (liryka osobista) lub zbiorowy, wówczas podmiot liryczny wypowiada się w imieniu zbiorowości;

***Bohater liryczny** - osoba, o której mówi się w wierszu, którą utwór przedstawia;

***Adresat liryczny** - osoba, do której skierowana jest wypowiedź podmiotu lirycznego; formę, w której podmiot zwraca się do określonego adresata, nazywamy **liryką inwokacyjną** (występują w niej, np. apostrofy).

➡ PRZYKŁAD !!!

„Orszulko moja wdzięczna, gdzieś mi się podziała?
W którą stronę, w którąś się krainę udała?
Czyś ty na wszystkie nieba wysoko wzniesiona

I tam w liczbę aniołków małych policzona?”

Jan Kochanowski *Tren X* (fragment)

- ➡ podmiot liryczny – pierwsza osoba liczby poj., zrozpaczony ojciec (kontekst biograficzny), alter ego autora
- ➡ adresat liryczny- Urszulka
- ➡ bohater liryczny- Urszulka

- ➡ scharakteryzuj **osobę mówiącą**- w jaki sposób się wypowiada, w czym imieniu się wypowiada, jakie poglądy reprezentuje, jakie emocje ujawnia, co można powiedzieć o jej postawie wobec świata;
- ➡ Opisz **sytuację liryczną** – określ, w jakich okolicznościach wypowiada się podmiot liryczny (np. sytuacja wyznania, modlitwy, rozmowy);
- ➡ Określ **nastrój** wiersza;
- ➡ Wskaż **typ liryki**, np. bezpośrednia, pośrednia;
- ➡ Określ **charakter liryki**, np. refleksyjna, opisowa, osobista;
- ➡ Zwróć uwagę na **gatunek**, np. psalm, hymn, oda, sonet, tren, pieśń;
- ➡ Przeanalizuj **kompozycję** utworu, np. budowę strof, wersów, rymów;
- ➡ Zwróć uwagę na **środki stylistyczne**: zinterpretuj je i określ ich **funkcję** w utworze;
- ➡ Wykorzystaj wiedzę na temat **kontekstów** interpretacyjnych. Przykładowe konteksty: literacki, biograficzny, historyczny, filozoficzny, historycznoliteracki, kulturowy.